

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського
суду у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР
за липень 2025 року

Зміст

1. Справи про банкрутство	5
1.1. Про відкриття провадження у справі про банкрутство ОСББ за заявою кредитора, який обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, що складені в період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку	5
1.2. Про порядок розгляду грошових вимог контролюючого органу до боржника щодо пені	6
1.3. Щодо застосування позовної давності до майнових вимог кредиторів, заявлених до боржника у справі про його банкрутство	9
1.4. Щодо заборони використання процедури банкрутства для обходу санкцій щодо осіб, пов'язаних з державою-агресором	11
1.5. Про повноваження арбітражного керуючого та формулювання в заяві при визначенні особи позивача	13
2. Справи, пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством	15
2.1. Щодо визначення відносин контролю у зв'язку з притягненням групи осіб до відповідальності за неправомірну антиконкурентну поведінку	15
2.2. Щодо сукупної оцінки наведених у рішенні АМКУ доказів з огляду на їх вірогідність	17
3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав	18
3.1. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі за відсутності підтвердження повноважень представника в умовах воєнного стану	18
3.2. Юрисдикція спору за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів	20
4. Справи щодо земельних відносин та права власності	22
4.1. Щодо позаконкурсного отримання земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів	22

4.2. Щодо набуття права власності за набувальною давністю особою, яка володіє майном за волею власника, що можливе лише за наявності сукупності визначених законом умов.....	25
5. Справи в інших спорах, що виникають з господарських правовідносин.....	26
5.1. Щодо недійсності умов договору про оплату за постачання природного газу та неможливості їх зміни в судовому порядку на підставі впливу тяжких обставин.....	26
5.2. Щодо мораторію на нарахування та стягнення штрафних санкцій, встановленого постановою НКРЕКП від 25.02.2022 № 332.....	28

Перелік уживаних скорочень

АМКУ	— Антимонопольний комітет України
АТ	— акціонерне товариство
ВП ВС	— Велика Палата Верховного Суду
ВС	— Верховний Суд
ВК України	— Водний кодекс України
ГПК України	— Господарський процесуальний кодекс України
ЄДР	— Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань
ЗК України	— Земельний кодекс України
Закон України	— Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)»
КГС ВС	— Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КЗпП України	— Кодекс законів про працю України
КУзПБ	— Кодекс України з процедур банкрутства
Мін'юст	— Міністерство юстиції України
ОП КГС ВС	— об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ПАТ	— публічне акціонерне товариство
ПП	— приватне підприємство
ПрАТ	— приватне акціонерне товариство
СП КГС ВС	— судова палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ТОВ	— товариство з обмеженою відповідальністю
ФОП	— фізична особа — підприємець
ЦК України	— Цивільний кодекс України

1. Справи про банкрутство

1.1. Про відкриття провадження у справі про банкрутство ОСББ за заявою кредитора, який обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, що складені в період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку

Якщо ініціюючий кредитор обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, які складені у період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку (у справах про визнання недійсними рішень ОСББ про обрання таких осіб на посади у виконавчих органах ОСББ), при цьому засновники ОСББ заперечують як сам факт існування договірних правовідносин між сторонами так і наявність будь-якої заборгованості за ним, яка пред'явлена ініціюючим кредитором до визнання у цій справі, то це свідчить про наявність спору про право, що має наслідком відмову у відкритті провадження у справі про банкрутство.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ініціюючого кредитора ЗАТ «Українська будівельна компанія» на рішення судів попередніх інстанцій щодо відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство ОСББ «Валерія Лобановського, 4-В» (далі – ОСББ, боржник).

У справі суди попередніх інстанцій зазначили про встановлення обставин, які свідчать про наявність спору про право між сторонами, що мало наслідком ухвалення рішення про відмову у відкритті провадження у справі про банкрутство.

Суди встановили, що станом на дату звернення ініціюючого кредитора із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство у зв'язку з наявністю заборгованості, яка виникла на підставі договору, підписаного від імені ОСББ ОСОБА_6, та інших первинних документів (акт надання послуг, актів зняття показників лічильників електроенергії тощо), підписаних від імені ОСББ Назарчуком Ю. В., судом були скасовані рішення про призначення цих осіб до виконавчих органів ОСББ. Повноваження Назарчука Ю. В., як голови правління ОСББ, спростовувалися рішеннями судів.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначив, що процедура банкрутства для ОСББ має свої особливості, враховуючи специфіку їхньої діяльності, яка, зазвичай, спрямована на утримання будинку та прибудинкової території, а не на отримання прибутку.

На відміну від звичайних підприємств банкрутство ОСББ може мати наслідки для мешканців будинку, оскільки це може вплинути на утримання будинку та його інфраструктури.

Підставою для застосування до боржника встановлених КУзПБ процедур та, відповідно, відкриття провадження у справі, є неплатоспроможність боржника.

Під час вирішення цього спору судом касаційної інстанції враховано сталу та послідовну практику Верховного Суду щодо застосування ст. 39 КУзПБ, згідно якої

встановлення відсутності спору про право щодо вимог ініціюючого кредитора є обов'язковою умовою для відкриття провадження у справі про банкрутство боржника.

КГС ВС зазначив, що у справах про банкрутство на ініціюючого кредитора покладено обов'язок документально довести наявність грошового зобов'язання боржника перед таким кредитором та зазначити обставини його невиконання, в той час, як боржник наділений правом такі обставини або спростувати, або підтвердити.

Законодавство не містить переліку будь-яких критеріїв для висновку про існування спору про право, тому в кожному конкретному випадку в залежності від змісту правовідносин суд повинен оцінити форму вираження відповідної незгоди учасників провадження на предмет існування спору.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що ініціюючий кредитор обґрунтовував вимоги до боржника первинними документами, які складені у період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку (у справах про визнання недійсними рішень ОСББ про обрання таких осіб на посади у виконавчих органах ОСББ), при цьому засновники ОСББ заперечували як сам факт існування договірних правовідносин між сторонами, так і наявність будь-якої заборгованості за ним, яка пред'явлена ініціюючим кредитором до визнання у цій справі.

Враховуючи встановлені у цій справі обставини, КГС ВС погодився з висновками судів про наявність спору про право, оскільки вимоги ініціюючого кредитора ґрунтуються на документах, підписаних особами, повноваження яких скасовані в судовому порядку, а ОСББ заперечує існування договірних відносин наявність заборгованості.

Оскільки наявність спору про право має наслідком відмову у відкритті провадження у справі про банкрутство, КГС ВС дійшов висновку про необхідність залишення касаційної скарги ініціюючого кредитора без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій – без змін як таких, що прийняті з додержанням норм матеріального та процесуального права.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.07.2025 у справі № 910/5853/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129113456>.

1.2. Про порядок розгляду грошових вимог контролюючого органу до боржника щодо пені

Грошові вимоги у сумі нарахованої контролюючим органом пені можуть бути заявлені до боржника у справі про банкрутство до їх анулювання в силу закону відповідно до п. 129.9 ст. 129 ПК України, отже до спливу 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до цього Кодексу виникло право нарахувати пеню платнику податків. При розгляді грошових вимог контролюючого органу щодо пені суд повинен встановити: базу нарахування пені, момент виникнення права

на її нарахування, період нарахування та своєчасність заявлення вимог до настання строку анулювання пені.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у Хмельницькій області (далі – ДПС) на рішення судів попередніх інстанцій у справі про банкрутство ТОВ «Яровит Інвест» у питанні обґрунтованості нарахування контролюючим органом пені на несплачені платником податків суми узгодженого податкового зобов'язання у встановлені законом строки.

Місцевий господарський суд, з яким погодився суд апеляційної інстанції, заяву ДПС задовольнив частково: визнав додаткові грошові вимоги у сумі 16 435,00 грн податкового боргу (3 черга задоволення вимог кредиторів) та 6 056,00 грн – судового збору (1 черга задоволення вимог кредиторів); у решті додаткових грошових вимог відмовлено.

Суди визнали додаткові грошові вимоги у сумі 16 435,00 грн податкового боргу як суму узгодженого грошового зобов'язання, не оскарженого та несплаченого платником податків у встановлений Податковим кодексом України (далі - ПК України) строк. У решті додаткових грошових вимог було відмовлено з посиланням на пп. 129.9.1 п. 129.9 ст. 129 ПК України, згідно якого нарахована пеня підлягає анулюванню у зв'язку із закінченням 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до ПК України виникло право нарахувати таку пеню платнику податків.

ОЦІНКА СУДУ

Розгляд та визнання грошових вимог податкових органів у процедурах банкрутства здійснюється судами з врахуванням особливостей виникнення (припинення) податкових зобов'язань боржника згідно з вимогами ПК України, які є спеціальними нормами права, що регулюють ці питання, якщо такі зобов'язання виникають до моменту відкриття провадження у справі про банкрутство.

Порядок виникнення грошових зобов'язань щодо сплати податків та зборів визначений ПК України, зокрема положеннями п. 1.1. та 1.3 ст. 1. Однак, питання погашення податкового боргу з осіб, на яких поширюються процедури, визначені КУЗПБ, регулюються цим Кодексом.

У пп. 14.1.175 п. 14.1 ст. 14 ПК України унормовано, що податковим боргом є сума узгодженого грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником податків у встановлений цим Кодексом строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання.

За змістом пп. 129.1.1 п. 129.1 ст. 129 ПК України нарахування пені розпочинається при нарахуванні суми грошового зобов'язання, визначеного контролюючим органом за результатами податкової перевірки, починаючи з першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати платником податків податкового зобов'язання, визначеного цим Кодексом (у тому числі за період адміністративного та/або судового оскарження).

Передумовою нарахування пені з підстав, передбачених пп. 129.1.1 п. 129.1 ст. 129 ПК України, є несплата платником податків у встановлені законом строки суми

узгодженого податкового зобов'язання, визначеного контролюючим органом за результатами податкової перевірки.

Суд касаційної інстанції акцентував, що з 01.01.2021 набули чинності зміни до статті 129 ПК України, внесені Законом України від 16.01.2020 № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві», якими доповнено цю статтю п. 129.9, що визначає перелік випадків, коли пеня не нараховується, а нарахована пеня підлягає анулюванню, до яких віднесено, зокрема закінчення 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до цього Кодексу виникло право нарахувати пеню платнику податків (пп. 129.9.1).

КГС ВС виснував, що грошові вимоги у сумі нарахованої контролюючим органом пені можуть бути заявлені до боржника у справі про банкрутство до їх анулювання в силу закону відповідно до п. 129.9 ст. 129 ПК України, отже до спливу 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до цього Кодексу виникло право нарахувати пеню платнику податків.

Розглядаючи грошові вимоги контролюючого органу до боржника заявлені у розмірі пені, нарахованої на податкове зобов'язання чи штрафні санкції, суд зобов'язаний встановити, зокрема:

1) базу нарахування пені (правові підстави виникнення податкового зобов'язання та момент його узгодження, в т. ч. з урахуванням результатів оскарження), правові підстави та строк сплати штрафу;

2) з якого моменту у контролюючого органу виникло право нараховувати пеню платнику податку та чи було таке право реалізовано у передбачений ПК України спосіб;

3) період нарахування пені (перевірити дотримання 1095-денного строку з дня, коли у контролюючого органу відповідно до цього Кодексу виникло право нарахувати пеню платнику податків;

4) заявлення цих вимог до боржника у межах справи про банкрутство до настання строку/умов анулювання пені відповідно до пп. 129.9 ст. 129 ПК України.

КГС ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій, що з урахуванням норм пп. 129.9.1 п. 129.9 ст. 129 ПК України по податкових зобов'язаннях у цій справі 1095 днів закінчилися до подання кредитором заяви з додатковими грошовими вимогами, відтак нарахована ГУ ДПС пеня підлягає анулюванню. При цьому скаржником не доведено неправильного застосування судами першої та апеляційної інстанцій зазначених положень ПК України.

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС залишив без змін рішення судів попередніх інстанцій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.06.2025 у справі № 924/29/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128776004>.

1.3. Щодо застосування позовної давності до майнових вимог кредиторів, заявлених до боржника у справі про його банкрутство

Положення про позовну давність поширюються і на майнові вимоги кредиторів, заявлені до боржника у справі про його банкрутство.

Суд першої інстанції відкрив провадження у справі про банкрутство ПрАТ «Харківський підшипниковий завод».

Після офіційного оприлюднення оголошення про відкриття провадження у справі про визнання банкрутом на адресу господарського суду надійшла заява ПрАТ «Юкрейніан Кемікал Продактс» з грошовими вимогами на загальну суму 33 120 000 грн, що складається з боргу, який виник на підставі договору та додаткової угоди.

Місцевий господарський суд вимоги зазначеного товариства відхилив у повному обсязі. Згодом за результатами попереднього засідання у справі визнав вимоги кредиторів, що вносяться розпорядником майна до реєстру вимог кредиторів.

Суд апеляційної інстанції скасував ухвалу, постановлену за результатом розгляду кредиторських вимог, та прийняв нове рішення про визнання грошових вимог ПрАТ «Юкрейніан Кемікал Продактс». І, як наслідок, доповнив резолютивну частину ухвали попереднього засідання визнаними вимогами цього овариства.

Боржник не погодився з позицією апеляційної інстанції, звернувшись до КГС ВС із касаційною скаргою, в якій зазначив про помилковість обчислення судом позовної давності та посилався на пропущення кредитором цього строку.

ОЦІНКА СУДУ

Для запобігання необґрунтованих вимог до боржника та порушень цим прав його кредиторів до доведення обставин, пов'язаних із виникненням заборгованості боржника-банкрута, пред'являються підвищені вимоги.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що спірні правовідносини між кредитором та боржником є відносинами за договором поставки товару, умови якого боржником не було виконано: товар не поставлено, грошові кошти на загальну суму 33 120 000,00 грн, які кредитор перерахував боржнику в якості передплати за товар, не були повернуті.

Розпорядник майна, визнаючи вищевказану суму боргу кредитора, заявив про застосування позовної давності до спірних відносин.

Чинний КУзПБ не встановлює спеціальних норм, які регулюють застосування позовної давності у справах про банкрутство, в тому числі її застосування при розгляді кредиторських вимог до боржника.

За змістом ч. 2 ст. 9 ЦК України та ч. 1 ст. 223 ГК України позовна давність має застосовуватися до вимог, що впливають з майново-господарських зобов'язань, визначених ст. 175 ГК України. Тому у вирішенні питання застосування позовної давності у справі про банкрутство, необхідно керуватися нормами ЦК України. Положення про позовну давність поширюються і на майнові вимоги кредиторів,

заявлені до боржника у справі про його банкрутство. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови в позові.

Нормою ст. 267 ЦК України передбачено правило, згідно з яким суб'єктом звернення із заявою про застосування позовної давності є виключно сторона у спорі. Положення гл. 19 ЦК України про позовну давність повинні застосовуватися у відносинах банкрутства із урахуванням особливостей кола учасників таких правовідносин, цілей правового регулювання, порядку провадження у справах про банкрутство, правового статусу учасників тощо.

Суд апеляційної інстанції дійшов висновку про те, що на час дії установленого на території України карантину строки, визначені статтями 257, 258 ЦК України, були продовжені. Станом на дату звернення ПрАТ «Юкрейніан Кемікал Продактс» (27.04.2023) режим надзвичайної ситуації діяв. З огляду на норми статей 256, 257, 258, п. 12 розд. «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК України на дату звернення кредитора з заявою з кредиторськими вимогами позовна давність за вимогами, що покладені в основу цих вимог, враховуючи її продовження чи зупинення, не пропущена.

КГС ВС вважав за необхідне зазначити, що відповідно до ст. 599 ЦК України зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору (ч. 4 ст. 631 ЦК України).

Судами попередніх інстанцій не встановлено обставин щодо реалізації покупцем свого права вимагати повернення суми попередньої оплати до відкриття провадження у справі про банкрутство боржника, натомість дійсним залишилося зобов'язання боржника з поставки товару.

З моменту відкриття провадження у справі банкрутство боржник перебуває в особливому правовому режимі, який змінює весь комплекс його юридичних правовідносин. Процедура банкрутства, в основі якої лежить конкурсна природа, спрямована на забезпечення відстоювання обґрунтованості вимог конкурсних кредиторів до боржника на конкурентних засадах.

КГС ВС дійшов висновку, що у цьому спорі у кредитора в зв'язку із відкриттям провадження у справі про банкрутство та положень ст. 45 КУзПБ виник обов'язок звернутися до боржника із заявою з грошовими вимогами, оскільки з цього моменту фактично було змінено зміст правовідносин сторін вказаного договору поставки. Тобто кредитор має у порядку, визначеному КУзПБ, пред'явити до боржника грошові вимоги, а не вимагати поставки товару.

Враховуючи наведене, КГС ВС відзначив у цілому правильним висновок суду апеляційної інстанції про те, що на дату звернення кредитора із заявою з кредиторськими вимогами позовна давність за цими вимогами не пропущена.

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС залишив без змін постанову суду апеляційної інстанції.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.07.2025 у справі № 922/2523/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128776002>.

1.4. Щодо заборони використання процедури банкрутства для обходу санкцій щодо осіб, пов'язаних з державою-агресором

Приватноправовий інструментарій банкрутства не може використовуватися для створення передумов виведення активів із-під санкцій та/або їх «обходу». Якщо особи, щодо яких застосовано або вирішується питання про застосування санкцій, ініціюють провадження у справі про банкрутство з метою уникнення санкцій – така ініціатива не підлягає судовому захисту. Положення щодо мораторію на виконання зобов'язань перед особами, пов'язаними з державою-агресором, у співвідношенні з правилами визнання грошових вимог у справі про банкрутство виключає можливість визнання вимог кредиторів, які прямо чи опосередковано пов'язані з державою-агресором російською федерацією.

Господарський суд першої інстанції відкрив провадження у справі про банкрутство ТОВ «Калушський трубний завод» (далі – боржник) та визнав грошові вимоги 3-х кредиторів на загальну суму понад 155 млн грн, зокрема: Компанія «Полімерпайп Технолоджіс Лімітед» – 42,47 млн грн, ЗАТ «Генераторіус» – 16,56 млн грн, ТОВ «Пайп Технолоджі» – 96,34 млн грн. Суд ввів мораторій на задоволення вимог кредиторів та призначив розпорядником майна арбітражного керуючого.

Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) ініціювало залучення до справи як орган з питань банкрутства, що було судом задоволено, та подало клопотання про закриття провадження у справі в частині кредиторських вимог Компанії «Полімерпайп Технолоджіс Лімітед» та ТОВ «Пайп Технолоджі».

Місцевий господарський суд задовольнив клопотання Мін'юсту та на підставі п. 8 ч. 1 ст. 90 КУЗПБ закрив провадження у справі про банкрутство ТОВ «Калушський трубний завод». Також було припинено мораторій на задоволення вимог кредиторів та повноваження арбітражного керуючого, а вимоги всіх трьох кредиторів визнано такими, що не підлягають внесенню до реєстру. Суд дійшов висновку, що ТОВ «Калушський трубний завод» є особою, пов'язаною з державою-агресором, та на нього з 04.03.2022 поширюються положення постанови КМУ від 03.03.2022 № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією російської федерації» (далі – постанова КМУ № 187).

Суд зазначив, що ухвала від 02.04.2024, якою відкрито провадження у справі про банкрутство та визнано грошові вимоги згаданих ініціюючих кредиторів, не може за замовчуванням означати безумовне внесення їх вимог до реєстру вимог кредиторів, якщо суд у попередньому засіданні встановив, що такі вимоги ґрунтуються на нікчемних правочинах, є наслідком дій, узгоджених ініціюючими кредиторами з боржником з метою виведення через процедуру банкрутства майна боржника або отриманих від його реалізації грошових коштів на користь бенефіціарних власників боржника – громадян рф в обхід застосованих щодо них санкцій та порушення мораторію, введеного постановою КМУ № 187.

Суд апеляційної інстанції підтримав висновки місцевого господарського суду, залишивши ухвалу про закриття провадження у справі про банкрутство без змін.

ТОВ «Пайп Технолоджі» оскаржило рішення судів попередніх інстанцій до КГС ВС.

ОЦІНКА СУДУ

Предметом касаційного перегляду у цій справі стало питання дотримання судами попередніх інстанцій норм матеріального та процесуального права під час розгляду клопотання Мін'юсту про закриття провадження у справі про банкрутство ТОВ «Калушський трубний завод».

КГС ВС зазначив, що одним із нових аспектів публічного порядку в Україні є санкційне регулювання, яке з'явилося із прийняттям Закону України «Про санкції» внаслідок збройної агресії РФ щодо України. Цим Законом встановлена можливість застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави.

Зі змісту ч. 3 ст. 5 зазначеного Закону вбачається, що Радою національної безпеки та оборони України приймаються рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо окремих іноземних юридичних осіб, певних фізичних осіб і такі рішення вводяться в дію відповідними указами Президента України.

Санкції не є видом покарання чи відповідальності, а як економічні обмежувальні заходи є лише тимчасовими обмеженнями, що стосуються здебільшого втручання у право власності та носять превентивний характер.

Постановою КМУ № 187 встановлено мораторій, дія якого передбачає заборону на вчинення конкретно визначеного переліку дій між учасниками правовідносин, встановлює певний правовий режим для цих правовідносин і впливає на перебіг грошових та інших зобов'язань, водночас не припиняє їх. З моменту запровадження вказаного мораторію суб'єктивне право осіб-кредиторів (стягувачів), перелік яких наведений в постанові КМУ № 187, зазнає обмежень у можливості реалізувати ними право вимоги до зобов'язаної сторони, у тому числі шляхом звернення за судовим захистом. Також мораторій хоча і не припиняє суб'єктивне право, однак на строк дії мораторію таке право не може реалізуватися шляхом виконання.

КГС ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій, що незважаючи на наявність у Компанії «Полімерпайп Технолоджіс Лімітед», ЗАТ «Генераторіус», ТОВ «Пайп Технолоджі» формальних підстав для звернення до суду із заявою про банкрутство ТОВ «Калушський трубний завод», вчинення відповідними фізичними особами недобросовісних дій з метою уникнення санкцій та обмежень, встановлених постановою КМУ № 187 та Законом України «Про санкції», виключають можливість визнання грошових вимог цих суб'єктів до боржника у справі про банкрутство за правилами національного законодавства – КУЗПБ.

Суд касаційної інстанції звернув увагу на те, що приватноправовий інструментарій не повинен використовуватися учасниками цивільного обороту з метою

створення передумов для виведення активів із-під санкцій та/або їх «обходу». Якщо особи, щодо яких вже застосовано або ж вирішується питання про застосування санкцій, ініціюють, зокрема, провадження у справі про банкрутство з метою створення передумов для виведення активів із-під санкцій та/або їх «обходу», то в такому разі відбувається використання провадження у справі про банкрутство не для захисту прав та інтересів сторін арбітражного спору, і судові рішення стосується відповідного державного органу, покликаного захищати інтереси держави у відповідних відносинах.

КГС ВС виснував, що положення постанови КМУ № 187 у співвідношенні з нормами КУзПБ щодо правил та наслідків звернення та визнання грошових вимог кредитора до боржника у справі про банкрутство виключає можливість визнання за правилами цього Кодексу грошових вимог тих кредиторів, які є особами, пов'язаними прямо чи внаслідок умисно вчинених дій опосередковано із державою-агресором російською федерацією.

За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС залишив без змін рішення судів попередніх інстанцій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 909/130/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485152>.

1.5. Про повноваження арбітражного керуючого та формулювання в заяві при визначенні особи позивача

У процедурі ліквідації боржника процесуальний статус та права ліквідатора визначаються його повноваженнями та обов'язками у справі про банкрутство, зокрема по відношенню до боржника, а тому під час реалізації відповідних повноважень та виконанні обов'язків ліквідатор завжди діє саме від імені боржника, а особа, в інтересах якої він діє, визначається конкретними повноваженнями та обов'язками, які ліквідатор реалізує (виконує) в тих чи інших правовідносинах. Формулювання у поданій за правилами статті 42 КУзПБ заяві при визначенні особи позивача: боржник в особі ліквідатора або ліквідатор від імені боржника, не має істотного значення, виходячи з того, що приписи зазначеної статті наділяють відповідною процесуальною ініціативою саме арбітражного керуючого, а юридична особа боржника у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство об'єктивно не може діяти самостійно (відокремлено) від арбітражного керуючого (ліквідатора), як це допускається у процедурах розпорядження майном та санації боржника.

Місцевий господарський суд визнав банкрутом ТОВ «Кіровоградський комбікормовий завод» (далі – боржник), відкрив щодо нього ліквідаційну процедуру та призначив ліквідатором арбітражну керуючу Кноблех В.В.

Боржник в особі ліквідатора (далі – позивач) подав позов про визнання недійсним правочину з передачі ним відповідно до податкової накладної № 14 від 26.05.2020 у власність ТОВ «Грандвест» (далі – відповідач) майна (обладнання) та зобов'язання Відповідача його повернути. Відповідач заявив про застосування позовної давності у спірних правовідносинах.

Суд першої інстанції позов задовольнив, з чим погодився апеляційний господарський суд. Судові рішення мотивовані вчиненням боржником оспорюваного правочину із заінтересованою особою, а також безоплатним відчуженням спірного майна за таким правочином, оскільки у справі не надані допустимі докази списання грошових коштів з рахунку Відповідача на підставі наданих ним платіжних інструкцій.

Також суди визнали правомірним подання позову ліквідатором банкрута арбітражною керуючою Кноблех І.В., а також відхилили аргументи щодо позовної давності з огляду на неврахування відповідачем правил та строків заперечення правочинів боржника згідно зі ст. 42 КУзПБ.

ОЦІНКА СУДУ

Предметом спору у цій справі є укладений боржником правочин з відчуження його майна на користь Відповідача, повернення якого вимагає позивач.

Крім наведених в ст. 215 ЦК України та ГК України загальних вимог щодо недійсності правочину, спеціальними нормами в окремих сферах передбачено, що правочини про відчуження, обтяження активів або прийняття зобов'язань є за певних умов нікчемними (ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб») або можуть бути визнані недійсними відповідно до ст. 42 КУзПБ, ч. 4 ст. 9 Закону України «Про виконавче провадження» тощо.

КГС ВС підтвердив правильність ідентифікації судами попередніх інстанцій матеріально-правових підстав, якими позивач обґрунтовував недійсність правочину: його фраздаторність (ст. 13, 203, 215 ЦК України) та безоплатним відчуженням майна на користь заінтересованої особи (ч. 2 ст. 42 КУзПБ). У підсумку, суди вірно визнали доведеною та достатньою саме другу підставу – безоплатне відчуження спірного майна боржника на користь заінтересованої особи.

Суд касаційної інстанції не погодився з твердженнями скаржника, викладеними у касаційній скарзі, що боржник не є належним позивачем у справі про недійсність правочину, як це передбачено ст. 42 КУзПБ.

КГС ВС вказав, що право на звернення за правилами та з підстав, визначених ст. 42 КУзПБ, виходячи з диспозиції як частини першої, так і частини другої цієї статті, належить арбітражному керуючому та кредитору.

Водночас у справі про банкрутство арбітражний керуючий діє в залежності від процедури, що застосовується до боржника (юридичної особи), як розпорядник майна, ліквідатор, керуючий санацією. Тобто арбітражний керуючий у справі про банкрутство діє не від себе особисто та не у власних інтересах як самостійний відособлений учасник провадження, якщо тільки в такій справі не вирішується судом питання про призначення конкретної кандидатури арбітражного керуючого на участь у справі, не оскаржуються його дії (бездіяльність) під час здійснення відповідних повноважень у справі про банкрутство тощо.

Згідно з приписами ч.1 ст. 59 КУзПБ одним із наслідків ухвалення господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури є припинення повноважень органів управління банкрута щодо управління банкрутом та розпорядження його майном, якщо цього не було зроблено

раніше, звільнення з роботи членів виконавчого органу (керівник) банкрута у зв'язку з банкрутством підприємства, а також припинення повноважень власника (органу, уповноваженого управляти майном) майна банкрута).

Отже, у процедурі ліквідації боржника процесуальний статус та права ліквідатора визначаються його повноваженнями та обов'язками у справі про банкрутство, зокрема по відношенню до боржника, а тому під час реалізації відповідних повноважень та виконанні обов'язків ліквідатор завжди діє саме від імені боржника, а особа, в інтересах якої він діє, визначається конкретними повноваженнями та обов'язками, які ліквідатор реалізує (виконує) в тих чи інших правовідносинах.

Формулювання у поданій за правилами ст. 42 КУзПБ заяві при визначенні особи позивача: боржник в особі ліквідатора або ліквідатор від імені боржника, не має істотного значення, виходячи з того, що приписи зазначеної статті наділяють відповідною процесуальною ініціативою саме арбітражного керуючого, а юридична особа боржника у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство об'єктивно не може діяти самостійно (відокремлено) від арбітражного керуючого (ліквідатора), як це допускається у процедурах розпорядження майном та санації боржника.

Оскільки висновки в оскаржуваних рішеннях зроблені відповідно до норм законодавства, а також відповідно до встановлених на підставі доказів у справі обставин, КГС ВС залишив без змін рішення судів попередніх інстанцій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 910/13879/22 (910/4195/24) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128440953>.

2. Справи, пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством

2.1. Щодо визначення відносин контролю у зв'язку з притягненням групи осіб до відповідальності за неправомірну антиконкурентну поведінку

До складу групи в розумінні ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» входять лише особи, причетні саме до неправомірної антиконкурентної поведінки (які або безпосередньо вчиняли порушення, або сприяли його вчиненню). Автономність поведінки такої групи полягає у спільному (усіма членами групи, але окремо від будь-яких непричетних осіб) вчиненні певного порушення. Разом з тим відносини контролю мають бути пов'язані виключно з неправомірною поведінкою – вчиненням порушення членами такої групи, що входить до предмета доказування саме зі сторони АМК. Звичайний корпоративний контроль сам собою не має наслідком визнання пов'язаних ним осіб членами групи в розумінні ст. 1 Закону.

Особи, не причетні до порушення (хоча й пов'язані корпоративними відносинами), включенню до складу названої групи та притягненню до відповідальності не підлягають.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Товариства у справі його позовом щодо визнання недійсним рішення АМКУ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу у частині, що стосується позивача.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Згідно з оспорюваним рішенням АМКУ група суб'єктів господарювання, до складу якої входило Товариство, протягом визначених часових меж займала монопольне (домінуюче) становище на досліджуваному ринку;

дії групи, що полягали у висуванні протягом зазначеного в рішенні часу на відповідному ринку додаткових необґрунтованих вимог, які призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання та були б неможливими за умов існування значної конкуренції, є порушенням, передбаченим п. 2 ст. 50 та ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;

за таке порушення, зокрема, Товариство зобов'язано сплатити штраф у визначеному розмірі.

Суд першої інстанції ухвалив рішення, залишене без змін постановою апеляційного суду, яким у задоволенні позову відмовив.

Товариство, не погоджуючись з ухваленими у справі судовими рішеннями, у касаційній скарзі, зокрема, зазначило, що немає висновку ВС про застосування у подібних правовідносинах норм Методичних рекомендацій щодо застосування поняття контролю, затверджених рішенням АМКУ від 01.11.2018 (далі – Методичні рекомендації).

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, розглядаючи доводи касаційної скарги в зазначеній частині, зауважив, що положення Методичних рекомендацій мають на меті забезпечити єдність підходів у застосуванні поняття контролю, що міститься в абз. 4 ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», не містять норм права та мають рекомендаційний характер, а отже, не є джерелом правозастосовчої практики в розумінні частини четвертої статті 236 ГПК України.

Водночас у контексті визначення поняття контролю КГС ВС зазначив таке.

До складу групи в розумінні ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» входять лише особи, причетні саме до неправомірної антиконкурентної поведінки (які або безпосередньо вчиняли порушення, або сприяли його вчиненню). Автономність поведінки такої групи полягає у спільному (усіма членами групи, але окремо від будь-яких непричетних осіб) вчиненні певного порушення. Разом з тим відносини контролю мають бути пов'язані виключно з неправомірною поведінкою – вчиненням порушення членами такої групи, що входить до предмета доказування саме зі сторони АМК. Звичайний корпоративний контроль сам собою не має наслідком визнання пов'язаних з ним осіб членами групи в розумінні ст. 1 Закону.

Особи, не причетні до порушення (хоча й пов'язані корпоративними відносинами), включенню до складу названої групи та притягненню до відповідальності не підлягають.

З огляду на зазначені та інші викладені в постанові висновки КГС ВС залишив оскаржені рішення місцевого та апеляційного судів без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 910/3449/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129215270>.

2.2. Щодо сукупної оцінки наведених у рішенні АМКУ доказів з огляду на їх вірогідність

Сукупна оцінка доказів, вказаних АМКУ в оспорюваному рішенні, може вважатися більш вірогідною для підтвердження узгоджених дій саме позивачем лише у тому випадку, коли вона повністю виключає можливість вірогідності в одночасному існуванні обставин, які, на думку АМКУ, підтверджують таке узгодження.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Товариства у справі за його позовом щодо визнання недійсним рішення АМКУ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Згідно з оспорюваним рішенням Товариство та інший суб'єкт господарювання вчинили порушення, передбачене п. 1 ч. 1 ст. 50 та п. 4 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Суд першої інстанції ухвалив рішення, залишене без змін судом апеляційної інстанції, яким у задоволенні позову відмовив.

Товариство, не погоджуючись з ухваленими у справі судовими рішеннями, звернулося з касаційною скаргою.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС нагадав, що оцінка доказів – це визначення їх об'єктивної дійсності, правдивості та достовірності. Способи перевірки і дослідження доказів залежать від конкретного виду засобів доказування, що використовуються. Мета оцінки доказів з огляду на їх належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також вірогідність і взаємозв'язок доказів у їх сукупності – це усунення суперечностей між доказами, сумнівів у достовірності висновків, що впливають з отримуваної доказової інформації. Від повноти встановлення відповідних обставин справи та правильної оцінки доказів залежить обґрунтованість висновків суду при ухваленні судом рішення по суті спору. До того ж суд у кожному випадку повинен навести мотиви, з яких він приймає одні докази та відхиляє інші.

Крім того, сукупна оцінка доказів, вказаних АМК в оспорюваному рішенні, може вважатися більш вірогідною для підтвердження узгоджених дій саме позивачем лише у тому випадку, коли вона повністю виключає можливість вірогідності в одночасному існуванні обставин, які, на думку АМК, підтверджують таке узгодження.

У порівнянні щодо визначення подібності має значення застосування судами положень частини третьої статті 86 ГПК України, зокрема, так щоб виключити ймовірнісний характер вірогідності.

Тож скаргник, посилаючись на висновки, викладені у постановках ВС, не врахував, що такі доводи касаційної скарги переважно стосуються питань, пов'язаних зі встановленими обставинами справи та з оцінкою доказів у ній.

З огляду на зазначені та інші викладені в постанові висновки КГС ВС залишив оскаржені рішення місцевого та апеляційного судів без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 910/11961/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128907697>.

3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав

3.1. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі за відсутності підтвердження повноважень представника в умовах воєнного стану

При нотаріальному засвідченні справжності підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі товариства, який підписується від імені фізичної особи на підставі довіреності, виданої більше ніж за місяць до вчинення дії, обов'язковим є подання нотаріально посвідченої заяви довірителя про підтвердження дії такої довіреності відповідно до п.18 Постанови Конституційного Суду України «Про деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 164. Відсутність такого підтвердження свідчить про відсутність волевиявлення довірителя на вчинення правочину є підставою для визнання недійсним договору купівлі-продажу частки, укладеного представником.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 у справі за позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_1, ОСОБА_3 та ТОВ про визнання недійсним договору купівлі - продажу частки в статутному капіталі ТОВ; визнання недійсним акта приймання – передачі частки в статутному капіталі ТОВ; витребування з володіння ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 частки в статутному капіталі; визначення розміру статутного капіталу ТОВ та розміри часток у статутному (складеному) капіталі його учасників.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду позов задоволено частково. Закрито провадження у справі в частині позовних вимог про витребування з володіння ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 частки в статутному капіталі. Визнано недійсним договір купівлі – продажу частки в статутному капіталі ТОВ, укладений 26.09.2022 між ОСОБА_3, що діє на підставі довіреності від 11.03.2022 учасника ОСОБА_2, та ОСОБА_1. Визначено розмір статутного капіталу ТОВ та розмір часток у статутному (складеному) капіталі його учасників. Відмовлено у задоволенні позову до ОСОБА_3 та про визнання недійсним акту приймання-передачі частки в статутному капіталі ТОВ.

ОЦІНКА СУДУ

Судами попередніх інстанцій встановлено, що ОСОБА_2 (учасник ТОВ) видала ОСОБА_3 довіреність від 11.03.2022, для чого уповноважила останню представляти свої інтереси з питань розпорядження /продажу, відступлення/ за ціною та на умовах за їх розсудом належною позивачу часткою статутного капіталу як учасника ТОВ з усіма правами, обов'язками та повноваженнями, наданими позивачу як учаснику товариства установчими документами товариства та чинним законодавством.

Довіреність надана терміном дії на один рік і зберігає чинність до 11.03.2023, якщо раніше зазначеного строку не буде позивачем скасовано в передбаченому

для того законом порядку, про що представник буде повідомлений письмово. Довіреність посвідчена приватним нотаріусом та зареєстрована в реєстрі.

26.09.2022 між ОСОБА_3, що діє на підставі довіреності від 11.03.2022 учасника ТОВ ОСОБА_2 (продавець) та ОСОБА_1 (покупець) укладено договір купівлі-продажу частки у статутному капіталі ТОВ.

КГС ВС зауважив, що у зв'язку із введенням 24.02.2022 в Україні воєнного стану 28.02.2022 КМУ прийняв постанову № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану», якою постановив, що в умовах воєнного стану нотаріальні дії вчиняються з урахуванням визначених у цій постанові особливостей.

Аналіз постанови КМУ № 164 та ст. 44 Закону «Про нотаріат» свідчить, що при нотаріальному засвідченні справжності підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі товариства, який підписується від імені фізичної особи на підставі довіреності, з дня видачі якої минуло більше одного місяця, здійснюється після перевірки дійсності такої довіреності. Документами, які підтверджують дійсність такої довіреності на момент посвідчення підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі товариства у цьому разі є: витяг з єдиного реєстру довіреностей, якщо довіреність складена на нотаріальному бланку, довідка про підтвердження або спростування посвідчення довіреності, видана нотаріусом, що здійснював посвідчення довіреності на білих аркушах паперу та нотаріально посвідчена заява про підтвердження дії довіреності.

Отже, у цьому разі вчинення такої нотаріальної дії як засвідчення справжності підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі ТОВ на підставі довіреності, виданої 11.03.2022 від імені ОСОБА_2 та складеної на білому аркуші паперу, повинно було передувати звернення заінтересованої особи (ОСОБА_3) до нотаріуса, який посвідчував справжність підпису на такій довіреності, для встановлення дії такої довіреності (підтвердженні її дії довірителем ОСОБА_2) шляхом отримання довідки про підтвердження посвідчення ним такої довіреності (пункт 3 постанови КМУ № 164), за умови підтвердження її дії за відповідною заявою довірителя (пункт 18 постанови КМУ № 164).

З огляду на встановлені судами попередніх інстанцій обставини, щодо відсутності належних та допустимих доказів складення довірителем ОСОБА_2 заяви про підтвердження дії довіреності від 11.03.2022 та подання такої заяви нотаріусу, як цього вимагають положення постанови КМУ № 164, оскільки з моменту видачі цієї довіреності до моменту вчинення нотаріальних дій щодо засвідчення справжності підпису на акті приймання-передачі частки у статутному капіталі товариства пройшло більше місяця, КГС ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій стосовно того, що ОСОБА_3 не мала повноважень вчиняти дії від імені довірителя ОСОБА_2 на підставі довіреності від 11.03.2022.

За результатом розгляду касаційної скарги скаргу залишено без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.07.2025 у справі № 906/815/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129088416>.

3.2. Юрисдикція спору за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів

Спір за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів, підлягає розгляду у порядку господарського судочинства.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу банку та Фонду у справі за позовом ОСОБА_1 (акціонер Банку) до Фонду, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача – банк про визнання протиправним та скасування рішення виконавчої дирекції відповідача «Про затвердження змін до реєстру акцептованих вимог кредиторів АТ «Айбокс Банк»; визнання протиправним та скасування рішення виконавчої дирекції відповідача «Про задоволення вимог восьмої черги реєстру акцептованих вимог кредиторів АТ «Айбокс Банк».

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду позов задоволено.

Не погодившись із судовими рішеннями, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на стороні позивача, подала касаційну скаргу. У ній, зокрема, з посиланням на п. 4 ч. 2 ст. 287 ГПК України заявник просив скасувати судові рішення, мотивуючи тим, що справу розглянуто і вирішено неповноважним складом суду. На його думку, хоча позивач є акціонером банку, питання спору виходить за межі корпоративного, так як позивач є фізичною особою, а тому справа має розглядатися за правилами цивільного судочинства.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, розмежовуючи юрисдикцію спору за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів та задоволено вимоги восьмої черги, зазначив таке.

Критеріями розмежування судової юрисдикції, тобто передбаченими законом умовами, за яких певна справа підлягає розгляду за правилами того чи іншого виду судочинства, є суб'єктний склад спірних правовідносин, предмет спору та характер спірних матеріальних правовідносин у сукупності. Крім того, таким критерієм може бути пряма вказівка в законі на вид судочинства, у якому розглядається визначена категорія справ.

Ознаками господарського спору, підвідомчого господарському суду, є: участь у спорі суб'єкта господарювання; наявність між сторонами господарських відносин, урегульованих ЦК України, ГК України, іншими актами господарського та цивільного законодавства, і спору про право, що виникає з відповідних відносин; наявність у законі норми, яка передбачає вирішення спору господарським судом; відсутність у законі норми, що встановлює вирішення такого спору судом іншої юрисдикції.

Юрисдикція та повноваження господарських судів, порядок здійснення судочинства у господарських судах визначаються ГПК України (ст. 1 Кодексу).

Ознаками господарського спору, підвідомчого господарському суду, є: участь у спорі суб'єкта господарювання; наявність між сторонами господарських відносин, урегульованих Цивільним кодексом України (далі – ЦК України) іншими актами господарського та цивільного законодавства, і спору про право, що виникає з відповідних відносин; наявність у законі норми, яка передбачає вирішення спору господарським судом; відсутність у законі норми, що встановлює вирішення такого спору судом іншої юрисдикції.

Як встановили суди попередніх інстанцій, позивач є акціонером банку та власником акцій банку розміром 73,927897 % статутного капіталу.

Віднесення банку до категорії неплатоспроможних та запровадження процедури його ліквідації не тягне припинення права власності акціонера на належні йому акції. Під час здійснення ліквідаційної процедури банку акціонер не позбавляється права власності на акції банку, а в силу ст. 319 ЦК України та ст. 46 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» лише обмежується на певний період у праві на управління банком.

Одним із прав учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юридичної особи, що передбачене п. 6 ч. 3 ст. 96-1 ЦК України, є одержання частини майна юридичної особи у разі її ліквідації в порядку та у випадках, передбачених законом, установчим документом (право на ліквідаційну квоту).

КГС ВС врахував, що у разі якщо після задоволення вимог всіх кредиторів у банку, що ліквідується, залишилось наявним Залишкове майно (активи), відповідний структурний підрозділ Фонду або уповноважена особа Фонду (у разі делегування їй відповідних повноважень) протягом 5 робочих днів, але у будь-якому разі не пізніше 60 днів до завершення процедури ліквідації, надсилає акціонерам банку, що ліквідується, повідомлення про їхнє право отримати Залишкове майно (активи) та одночасно розміщує відповідне повідомлення про завершення задоволення вимог кредиторів банку згідно з черговістю, встановленою ст. 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», наявність Залишкового майна (активів) (із переліком такого Залишкового майна (активів)) та право акціонерів на отримання такого Залишкового майна (активів) на сайті банку, що ліквідується, а також надає таке повідомлення Фонду для розміщення його на офіційному сайті Фонду (п. 2 розділу IX Положення № 3711 «Про затвердження Положення про порядок складання і ведення реєстру акцептованих вимог кредиторів та задоволення вимог кредиторів банків, що ліквіднуються» (далі – Положення № 3711)).

Отже, після включення до реєстру акцептованих вимог кредиторів податкових та інших вимог, їх задоволення пропорційно зменшується залишок активів після ліквідації банку, на який мають право акціонери.

КГС ВС відзначив, що позивач, як акціонер, захищає свої корпоративні права та майновий інтерес на отримання залишкового майна банку після задоволення вимог усіх кредиторів. Прийняття оскаржуваних рішень щодо внесення змін до реєстру акцептованих вимог кредиторів банку шляхом збільшення восьмої черги на 7 234 644 571,17 грн призводить до недоотримання позивачем активів банку після

його ліквідації. Необґрунтоване збільшення суми кредиторських вимог прямо зменшує ліквідаційний залишок, який може бути розподілений серед акціонерів. Попри те, що ліквідаційний залишок ще не сформований, він вже є предметом прав акціонера відповідно до п. 6 ч. 3 ст. 96-1 ЦК України, п. 1, 2 розділу IX Положення № 3711.

За таких обставин КГС ВС дійшов висновку про те, що корпоративний характер спору, зумовлений ствердженням порушенням прав позивача і його наслідками у процесі припинення діяльності юридичної особи (банку).

За результатом розгляду касаційної скарги скаргу залишено без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.06.2025 у справі № 910/5736/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485097>.

4. Справи щодо земельних відносин та права власності

4.1. Щодо позаконкурсного отримання земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів

Отримання в оренду земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів у порядку, визначеному законодавством.

Незастосування конкурентної процедури у виді земельних торгів допускається виключно у випадку, коли земельна ділянка державної чи комунальної власності надається фізичним або юридичним особам у користування з метою обслуговування та експлуатації вже існуючих об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), розташованих на такій земельній ділянці, та які належать на праві власності зазначеним особам для їх подальшого використання відповідно до того цільового та функціонального призначення, яке існувало на момент їх придбання.

КГС ВС розглянула касаційну ТОВ у справі за позовом прокурора в інтересах держави до міської ради, ТОВ про визнання незаконним та скасування рішення органу місцевого самоврядування, визнання недійсним договору оренди земельної ділянки та її повернення.

Міська рада передала ТОВ земельну ділянку для будівництва та обслуговування автостоянки, на цій ділянці вже була нерухомість (будівлі прохідної), що належала ТОВ. Прокурор вважав, що така передача землі без аукціону є незаконною, оскільки площа ділянки необґрунтовано перевищує площу наявної нерухомості, а її цільове призначення (будівництво автостоянки) не відповідає виключній меті обслуговування існуючої будівлі.

Позовні вимоги прокурора обґрунтовані тим, що міськрада всупереч положень ст.124, 134, 135 ЗК України, без проведення земельних торгів надала ТОВ спірну земельну ділянку для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства (для будівництва та обслуговування

автостоянки) площею, яка значно перевищує площу розташованої на ній нерухомості. Вважає, що рішення міськради прийнято з порушенням вимог земельного законодавства України, є незаконним і підлягає скасуванню.

Справа розглядалася судами неодноразово. Рішенням суду суд першої інстанції в задоволенні позову відмовлено. Суд вирішив, що прокурор не довів необхідність використання меншої ділянки, а також не довів, що рішення міської ради порушило права громади.

Постановою апеляційного господарського суду рішення суду першої інстанції скасоване частково, задоволено вимоги щодо визнання недійсним договору оренди землі та її повернення міській раді, але відмовив у скасуванні самого рішення міськради, оскільки воно вже вичерпало свою дію.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зауважив, що за ст. 124 ЗК України передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування згідно з їх повноваженнями, визначеними у ст. 122 ЗК України, чи договору купівлі-продажу права оренди земельної ділянки (у разі продажу права оренди) шляхом укладення договору оренди земельної ділянки чи договору купівлі-продажу земельної ділянки. Передача в оренду земельних ділянок, які перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється за результатами проведення земельних торгів, крім випадків, установлених ч. 2 та 3 ст. 134 цього Кодексу.

Так, відповідно до абзацу 1 ч. 2 ст. 134 ЗК України не підлягають продажу на конкурентних засадах (земельних торгах) земельні ділянки державної чи комунальної власності або права на них у разі: розташування на земельних ділянках об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб.

Колегія суддів зауважила, що виходячи із системного аналізу положень ч. 2 ст. 124 та абз. 2 ч. 2 ст. 134 ЗК України, незастосування конкурентної процедури у виді земельних торгів допускається виключно у випадку, коли земельна ділянка державної чи комунальної власності надається фізичним або юридичним особам у користування з метою обслуговування та експлуатації вже існуючих об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), розташованих на такій земельній ділянці, та які належать на праві власності зазначеним особам для їх подальшого використання відповідно до того цільового та функціонального призначення, яке існувало на момент їх придбання.

Як зауважила КГС ВС, ВП ВС виснувала, що отримання в оренду земельної ділянки в розмірах, що значно перевищують площу належної особі будівлі, для нового будівництва передбачає дотримання процедури проведення земельних торгів у порядку, визначеному положеннями ст.ст. 134, 135 ЗК України.

Таким чином, ВС неодноразово вказував на можливість отримати комунальну земельну ділянку в користування лише в межах та з метою, пов'язаною із розміщенням та обслуговуванням належних особі на праві власності нежитлових приміщень.

За обставинами справи як вірно становив та зазначив апеляційний суд, прийняттю спірного рішення міськрадою передувало звернення ТОВ із заявою про передачу йому спірної земельної ділянки для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства, а саме – для будівництва і обслуговування автостоянки.

Разом з тим, судом апеляційної інстанції також встановлено, що на підставі рішення між міськрадою (орендодавець) та ТОВ (орендар) було укладено договір оренди спірної земельної ділянки строком на 49 років для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства (для будівництва і обслуговування автостоянки).

КГС ВС наголошує, що в порушення наведених вище норм земельного законодавства міськрада надала на позаконкуретних засадах (без проведення земельних торгів) спірну земельну ділянку не для розміщення та обслуговування належної заявнику будівлі прохідної, а для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства (для будівництва та обслуговування автостоянки), з правом укладання договору суборенди, тобто не з метою обслуговування та експлуатації вже існуючого об'єкта нерухомого майна, розташованого на такій земельній ділянці, та який належать на праві власності ТОВ для його подальшого використання відповідно до того цільового та функціонального призначення, яке існувало на момент його придбання.

Водночас, колегія суддів звертає увагу на те, що апеляційний господарський суд, в цьому випадку, установивши те, що метою надання спірної земельної ділянки в оренду заявнику є будівництво і обслуговування автостоянки, помилково вдався до з'ясування та до оцінки доводів сторін щодо визначення (обрахунку) площі земельної ділянки, необхідної для обслуговування розміщеної на її частині будівлі прохідної. Питання щодо визначення площі земельної ділянки, необхідної для обслуговування розміщеної на її частині будівлі прохідної не входить до предмета доказування при вирішенні цього спору, виходячи з установленної судом апеляційної інстанції та не спростованої скаржником мети отримання спірної земельної ділянки, вказаної у заяві ТОВ та визначеної у спірному рішенні та договорі оренди землі.

При цьому, КГС ВС додатково зазначила, що суд апеляційної інстанції дослідивши мету отримання спірної земельної ділянки в оренду, надавши оцінку у зазначеному контексті доводам сторін спору, правомірно виснував, що отримання в оренду земельної ділянки комунальної власності для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства (для будівництва і обслуговування автостоянки) передбачає дотримання вимог щодо проведення земельних торгів у порядку, визначеному законодавством.

Отже, КГС ВС виснувала, що ключовими мотивами часткового задоволення позову є те, що земельна ділянка надана для будівництва і обслуговування автостоянки передбачає дотримання вимог щодо проведення земельних торгів у порядку, визначеному законодавством.

За результатами касаційного перегляду скаргу залишено без задоволення, постанову суду апеляційної інстанції – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.07.2025 у справі № 918/1131/22 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/128775851>.

4.2. Щодо набуття права власності за набувальною давністю особою, яка володіє майном за волею власника, що можливе лише за наявності сукупності визначених законом умов

Набуття права власності за набувальною давністю є первинним способом виникнення права власності, для застосування якого необхідна наявність усіх законодавчо визначених умов у сукупності: добросовісність заволодіння майном, безтитульність володіння (відсутність будь-якої правової підстави володіння чужим майном), відкритість володіння та його безперервність протягом встановленого законом строку. Володіння майном на підставі певного юридичного титулу (договору купівлі-продажу, оренди тощо) виключає застосування набувальної давності, оскільки у цьому випадку володілець володіє майном не як власник. Також позов про право власності за давністю володіння не може заявляти особа, яка володіє майном за волею власника і завжди знала, хто є власником.

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ за позовом скаржника до міської ради про визнання права власності в порядку набувальної давності.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що у 2005 році між скаржником та ТОВ-1 було укладено договір купівлі-продажу нерухомого майна – приміщення магазину, проте через втрату оригіналу договору купівлі-продажу він позбавлений можливості оформити право власності на вказане майно, хоча з 2005 року відкрито, добросовісно та безперервно володіє зазначеним нерухомим майном.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного суду, у задоволенні позову відмовлено. Суди виходили з того, що позивач не довів наявності усіх обставин, передбачених ст. 344 ЦК України, які необхідні для набуття права власності за набувальною давністю на спірне майно.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначає, що при вирішенні спорів, пов'язаних із набуттям права власності за набувальною давністю, необхідним є встановлення, зокрема, добросовісності та безтитульності володіння. За висновком ВС наявність у володільця певного юридичного титулу унеможливорює застосування набувальної давності. При цьому безтитульність визначена як фактичне володіння, яке не спирається на будь-яку правову підставу володіння чужим майном. Отже, безтитульним є володіння чужим майном без будь-якої правової підстави. Натомість володіння є добросовісним, якщо особа при заволодінні чужим майном не знала і не могла знати про відсутність у неї підстав для набуття права власності.

Колегія суддів наголошує, що набуття права власності на чужі речі можливе лише за наявності таких умов: законний об'єкт володіння, добросовісність володіння, відкритість володіння, давність володіння та його безперервність (строк володіння).

Тобто, набуття права власності за набувальною давністю можливе лише за наявності всіх вказаних умов у сукупності.

Разом з тим, КГС ВС висувала, що під час вирішення питання щодо можливості визнання права власності на майно за набувальною давністю обов'язковою є наявність сукупності таких критеріїв, відсутність хоча би одного із яких виключає задоволення позову у аналогічних правовідносинах: добросовісність – володіння є добросовісним, якщо особа при заволодінні чужим майном не знала і не могла знати про відсутність у неї підстав для набуття права власності; безтитulyність – це фактичне володіння, яке не спирається на будь-яку правову підставу володіння чужим майном. Володіння майном на підставі певного юридичного титулу виключає застосування набувальної давності; відкритість – володіння вважається відкритим, якщо особа не приховувала факт знаходження майна в її володінні; безперервність – це володіння протягом всього строку набувальної давності, якщо таке не переривалося.

Позов про право власності за давністю володіння не може пред'являти законний володілець, тобто особа, яка володіє майном з волі власника, крім випадків, визначених ч.3 ст. 344 ЦК України.

Під час розгляду цієї справи, дослідивши обставини справи та наявні у ній докази, господарські суди попередніх інстанцій визнали недоведеною позивачем наявність умов, передбачених ст. 344 ЦК України, необхідних для набуття права власності за набувальною давністю, та відмовили у позові. Зокрема, фактичні встановлені судами обставини справи свідчать, що позивачеві був відомий власник майна, яке є предметом спору; у наведеному випадку не йдеться про безтитulyнне володіння спірним майном (за твердженням позивача він придбав спірне майно за договором купівлі-продажу у 2005 році у ТОВ-1); крім того, як зазначили суди, позивачем не надано доказів на обґрунтування давнісного, безперервного володіння майном упродовж вказаного ним періоду.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, а рішення судів попередньої інстанції без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 927/773/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129027108>.

5. Справи в інших спорах, що виникають з господарських правовідносин

5.1. Щодо недійсності умов договору про оплату за постачання природного газу та неможливості їх зміни в судовому порядку на підставі впливу тяжких обставин

Умова договору постачання природного газу про оплату за фактично поставлений газ не може бути визнана недійсною на підставі ст. 233 ЦК України (вплив тяжких обставин), оскільки: така умова відповідає вимогам законодавства та є загальноприйнятим правилом про оплату отриманого товару; не становить крайньої форми невідповідності для покупця; є істотною умовою договору, визнання якої недійсною призведе до недійсності всього договору. При цьому стаття 233 ЦК України

не передбачає можливості зміни умов договору шляхом його доповнення у випадку укладення правочину під впливом тяжких обставин.

КГС ВС розглянула касаційну скаргу ТОВ у справі за позовом скаржника до ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» про визнання недійсними пунктів договору та внесення змін до договору.

ТОВ (підприємство теплокомуненергетики) у 2022 році уклало договір з ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» про постачання газу. Позовні вимоги ТОВ обґрунтовані тим, що порядок та строки здійснення оплати за договором постачання природного газу є несправедливими, і такі умови були погоджені позивачем під впливом тяжких обставин (необхідність забезпечити опалювальний сезон в умовах мораторію на підвищення тарифів та відсутності гарантованого відшкодування з бюджету, повномасштабна війна). А умова про оплату природного газу за фактом його отримання є невігідною, оскільки така умова не передбачає, що оплата має здійснюватися тільки після отримання видатків на оплату з державного бюджету.

Рішенням господарського суду позовні вимоги задоволено повністю. Постановою апеляційного господарського суду скасовано рішення суду першої інстанції та ухвалено нове, яким відмовлено в задоволенні позову. Апеляційний суд виходив із того, що у спірних правовідносинах відсутні тяжкі обставини, оскільки позивач міг придбати природний газ для проведення опалювального сезону не тільки у відповідача, а в будь-якого продавця на ринку природного газу, зазначаючи, що позивач міг отримати природний газ і в постачальника «останньої надії», який відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» не міг відмовити позивачу в укладенні договору на постачання природного газу, зокрема, для забезпечення опалювального періоду 2022- 2023 років.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС зазначила, що для визнання правочину недійсним з підстав ч.1 ст. 233 ЦК України (вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай невігідних умовах) позивач має довести наявність у сукупності таких обставин: 1) наявність тяжкої обставини; 2) наявність нерозривного причинно-наслідкового зв'язку між тяжкими обставинами та вчиненням спірного правочину. Тобто позивач має довести, що оспорюваний ним договір був вчинений саме для усунення та/або зменшення тяжких обставин та/або їх негативних наслідків, і внаслідок вчинення такого правочину він отримав можливість усунути тяжку обставину, з огляду на яку був укладений договір. Позивач також має довести, що за відсутності тяжкої обставин правочин не був би вчинений взагалі або був би вчинений на інших умовах; 3) наявність невігідних для себе умов правочину; 4) факт вчинення правочину добровільно, без насильства, обману чи помилки; 5) той факт, що він, вчиняючи договір на невігідних умовах, усвідомлював свої дії, але вимушений був це зробити через тяжкі для нього обставини.

Відповідно до ч. 2 ст. 12 ЗУ «Про ринок природного газу» (далі – Закону) постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Як наголошує колегія суддів, позивач для забезпечення опалювального періоду 2022- 2023 років був вільний у виборі будь-якого продавця природного газу на ринку природного газу за цінами, що вільно встановлюються на ринку, а не тільки шляхом отримання природного газу від ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг», що безпосередньо впливає з положень Закону.

Разом з тим, як встановлено апеляційним судом, у спірних правовідносинах відсутні тяжкі обставини, оскільки позивач міг придбати природний газ для проведення опалювального сезону не тільки у відповідача, а в будь-якого продавця на ринку природного газу.

При цьому, за висновком апеляційного господарського суду, позивач міг отримати природний газ і в постачальника «останньої надії», який відповідно до Закону не міг відмовити позивачу в укладенні договору на постачання природного газу, зокрема, для забезпечення опалювального періоду 2022- 2023 років.

КГС ВС зазначає, з урахуванням доводів скаржника, перевіrivши наведені висновки апеляційного господарського суду, зазначає, що необхідним критерієм для визнання правочину недійсним на підставі ст. 233 ЦК України є доведення нерозривного причинно-наслідкового зв'язку між тяжкими обставинами та вчиненням спірного правочину, який вчиняється виключно для усунення та/або зменшення тяжких обставин.

Тобто внаслідок вчинення такого правочину особа отримує можливість усунути тяжку обставину, яка змусила її це зробити.

Водночас, як установив апеляційний господарський суд, у спірних правовідносинах укладення договору постачання природного відбулося внаслідок здійснення звичайної господарської діяльності позивача, а не у зв'язку з необхідністю усунення тяжких обставин.

КГС ВС виснував, що наведені скаржником підстави касаційного оскарження, не підтвердилися під час касаційного провадження, що виключає скасування оскаржуваної постанови суду апеляційної інстанції.

За результатами касаційного провадження касаційну скаргу залишено без задоволення, постанову апеляційного господарського суду та рішення суду першої інстанції – без змін.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 910/4381/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/129088465>.

5.2. Щодо мораторію на нарахування та стягнення штрафних санкцій, встановленого постановою НКРЕКП від 25.02.2022 № 332

Положення постанови НКРЕКП від 25.02.2022 № 332 щодо зупинення на період дії в Україні воєнного стану і протягом 30 днів після його припинення або скасування нарахування та стягнення штрафних санкцій стосуються виключно штрафних санкцій за цей період і не можуть бути поширені на штрафні санкції, право на нарахування яких виникло до введення воєнного стану. Норма щодо зупинення нарахування та стягнення штрафних санкцій не містить вказівки про надання їй зворотної дії в часі, що дозволило б застосовувати її до порушень чи прострочень, що сталися в попередні періоди.

ОП КГС ВС розглянула касаційну скаргу ПАТ у справі за позовом НЕК «Укренерго» до скаржника про стягнення 403 596 708, 67 грн заборгованості за врегулювання небалансів електричної енергії, а також пені, штрафу, 3 % річних та інфляційних втрат.

Спір виник у зв'язку з невиконанням відповідачем зобов'язань з оплати за договором про врегулювання небалансів електричної енергії, до якого ПАТ приєдналося, що підтверджується виставленими рахунками-фактурами, а також актами приймання-передачі електричної енергії та актами коригування, підписаними сторонами. Суму штрафних санкцій позивач нарахував за прострочення оплати двох коригуючих рахунків-фактур, які мали бути оплачені до 08.09.2021.

Рішенням господарського суду, залишеним без змін постановою апеляційного господарського суду, позов задоволено.

ОЦІНКА СУДУ

Перед КГС ВС у цій справі постало питання, чи підлягають застосуванню приписи постанови НКРЕКП № 332 до вимоги про стягнення штрафних санкцій, нарахованих на зобов'язання, які виникли до введення воєнного стану.

ОП КГС ВС врахувала, що положеннями пп. 16 п. 1 постанови НКРЕКП № 332 чітко визначений період, на який поширюється дія цього положення, а саме на період дії в Україні воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення або скасування. Водночас у справі, що переглядається, спірні правовідносини виникли до введення воєнного стану.

ОП КГС ВС наголосила на тому, що норма щодо зупинення нарахування та стягнення штрафних санкцій до електропостачальників, передбачена постановою НКРЕКП № 332, не містить прямої вказівки про надання їй зворотної дії в часі, що дозволило б застосовувати її до початку запровадження воєнного стану, тобто на порушення чи прострочення, що сталися в попередні періоди.

Отже, з огляду на специфіку та спрямованість постанови НКРЕКП № 332 немає підстав для невиправданого розширення тлумачення цієї постанови щодо поширення її дії на правовідносини, які виникли в попередні періоди.

За таких обставин ОП КГС ВС відступила від висновків, що були викладені в постановках Верховного Суду, у яких мораторій поширювався на штрафні санкції, нараховані до введення воєнного стану. Натомість підтримала висновки, викладені в постановках Верховного Суду про непоширення такого мораторію щодо штрафних санкцій, право на нарахування яких виникло до введення воєнного стану.

За результатом розгляду касаційної скарги рішення господарського суду та постанову апеляційного господарського суду в частині задоволення позовних вимог про стягнення пені в сумі 37 376, 30 грн та штрафу в сумі 234 893,61 грн скасовано. Справу в цій частині направлено на новий розгляд до господарського суду. В іншій оскаржуваній частині рішення господарського суду та постанову апеляційного господарського суду залишено без змін.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 04.07.2025 у справі № 908/948/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128687646>.

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР за липень 2025 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду, судові палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду. Київ, 2025. – 29 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 @supremecourt_ua

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua